

EGZISTUOJA TEORIJA, KURI TVIRTINA, KAD JEIGU
KAS NORS KADA NORS IŠŠIAIŠKINS, KAM IŠ
TIKRŲJŲ REIKALINGA VISATA IR KODĖL JI ČIA,
TAI TOJI VISATA AKIMIRKSNIU PRANYKS
IR VIETOJ JOS RASIS NETGI DAR KEISTESNIS
IR SUNKIAU PAAIŠKINAMAS DALYKAS.

EGZISTUOJA DAR VIENA TEORIJA, KURI
TVIRTINA, KAD TAI JAU ĮVYKO.

1

Štai kas iki šiol nutiko:

Iš pradžių buvo sukurta visata.

Dėl to baisiai užsirūstino daugybė žmonių ir plačiai paplito nuomonė, kad tai buvęs prastas sumanymas.

Daugelis tautų tiki, kad jas sukūrė koks nors dievas, bet štai džatravartidai iš Viltvodlio Šeši teigia, jog iš tikrųjų visatą iš nosies iščiaudėjo būtybė vardu Didysis Žalioasis Arklepuolis. Džatravartidai gyvena nuolatinėje baimėje, kad stos laikai, kuriuos jie vadina Didžiosios Baltosios Nosinės Atėjimu. Tai mažos mėlynos būtybėlės, kurių kiekviena turi po daugiau kaip penkiasdešimt rankų, – štai kodėl jie unikalūs, nes tai vienintelė padermė, dezodorantą išradusi anksčiau nei ratą.

Tačiau Didžiojo Žaliojo Arklepuolio teorija nesulaukė platesnio pritarimo už Viltvodlio Šeši ribų, taigi, turint omeny, kokia mįslinga toji visata, nuolatos ieškoma kitų paaiškinimų.

Tarkime, viena hiperišmintingų daugiadimensių būtybių rasė kadaise pasistatė gigantišką superkompiuterį, pramintą Giliaminčiu, kad šis kartą ir visiems laikams išaiškintų Esminį Gyvenimo, Visatos ir Visa Ko Klausimą.

Septynis su puse milijono metų Giliamintis aiškinosi ir skaičiavo, o galiausiai paskelbė, kad iš tiesų atsakymas – keturiasdešimt

du, taigi teko statyti kitą, dar didesnę kompiuterį, kad šis atsakytų, koks buvęs tikrasis klausimas.

O naujasis kompiuteris, pavadintas Žeme, buvo toks didelis, kad jį dažnai painiodavo su planeta – ypač keistos, į beždžiones panašios būtybės, klaidžiojusios ant jo paviršiaus ir nemaž nutuokusios, jog jos tik – gigantiško kompiuterio programos dalis. Ir tai labai keista, nes, be šių paprastųjų ir akivaizdžių faktų, daugiau joks kitas dalykas, kada nors nutikęs Žemėje, neturėjo nė menkiausios prasmės.

Apmaudu, tačiau prieš pat lemtingą paviešinimo akimirką Žemę netikėtai sunaikino vagonai, kad ji netrukdytų – kaip jie patys tvirtino – tiesti naujo hipererdvinio aplinkkelio, tad visos viltys atrasti gyvenimo prasmę pražuvo amžiams.

Arba taip bent atrodė.

Dvi iš šių keistų, į beždžiones panašių būtybių išliko.

Arturas Dentas išsigelbėjo paskutiniausią akimirką, mat staiga pasirodė, kad senas jo draugas Fordas Prefektas kilęs iš mažos planetėlės šalia Betelgeizės, o ne iš Gildfordo, kaip lig tol tvirtino, be to, ir tai kur kas svarbiau, jis mokėjo keliauti autostopu skraidančiomis lėkštėmis.

Triša Makmilan, arba Trilijana, planetą paliko pusmečiu anksčiau kartu su Zafodu Biblbroksu, tuometiniu Galaktikos prezidentu.

Du išsigelbėjusieji.

Tik tiek ir liko iš didžiausio kada nors įvykdyto eksperimento, ieškant Esminio Atsakymo ir Esminio Gyvenimo, Visatos ir Visa Ko Klausimo.

O dabar nuo jų žvaigždėlaivio, tingiai skrodžiančio rašalo juodumo erdvę, nutolęs mažiau kaip per pusę milijono mylių prie mūsų keliautojų palengva artėja vagonų laivas.

2

Kaip ir visi vagonų laivai, šis atrodė taip, tarsi būtų ne tiek sukonstruotas, kiek sulipdytas. Šlykštūs geltoni gumbai ir atšakos, kyšančios iš jo nemaloniais akiai kampais, būtų sudarę bet kokį laivą, bet šiuo atveju, deja, tai buvo neįmanoma. Kalbama, kad danguje buvę pastebėta ir bjauresnių dalykų, tačiau šių žinių šaltiniai nepatikimi.

Tiesą sakant, kad pamatytumėt ką nors bjauresnio už vagonų laivą, jums tereikėtų įžengti į jo vidų ir pažvelgti į patį vagoną. Tačiau jei turite nors kiek proto, kaip tik to ir nedarysite, nes eilinis vagonas, ilgai negalvojęs, pasielgs su jumis taip be prasmės šlykščiai, kad pasigailėsite apskritai gimę – arba (jei esat linkę mąstyti aiškiau) apgailėsite, kad išvis užgimė vagonas.

Tiesą sakant, eilinis vagonas net apskritai negalvos. Tai negudraus proto, bukų norų ir vangių smegenų būtybės – iš tikrųjų jos sukurtos anaip tol ne mąstyti. Anatomicinis vagonų tyrimas rodo, kad jų smegenys – visai ne smegenys, o smarkiai deformuotos, ne vietoje atsidūrusios, prastai funkcionuojančios kepenys. Geriausia, ką apie juos galima pasakyti, yra tai, kad jie žino, kas jiems patinka, o patinka jiems paprastai skaudinti žmones ir, kada tik įmanoma, baisiausiai niršti.

O nemėgsta jie vieno dalyko – palikti neužbaigtų darbų, ypač turint omeny šį konkretų vogoną ir ypač – dėl įvairių priežasčių – šį konkretų darbą.

Šis vogonas buvo Hipererdvinio galaktikos planavimo tarybos atstovas, Prostetnikas Vogonas Dželcas – kaip tik jam ir teko konkretus darbas sunaikinti vadinamąją „planetą“ Žemę.

Jis kilojo savo monumentalaus šlykštumo kūną ant nepatogaus, glitaus krėslo ir spoksojo į monitorių, kuriame buvo rodomas nuolat skenuojamas „Aukso širdis“ erdvėlaivis.

Jam mažai terūpėjo, kad „Aukso širdis“ su Beribio neįtikimumo varikliu buvo pats gražiausias ir techniškai pažangiausias kada nors sukurtas laivas. Estetika ir technologijos vogonui buvo nelyginant užversta knyga, o jeigu būtų buvusi jo valia, ir pačias tas knygas jis būtų sudeginęs, o pelenus paleidęs pavėjui.

Dar mažiau jį domino tai, kad laive buvo Zafodas Biblbroksas. Ir nors Zafodo Biblbrokso, dabar jau buvusio galaktikos prezidento, bei jo pagrobto laivo ieškojo visos galaktikos policijos pajėgos, vogono tai nedomino.

Vogonas audė kitas mintis.

Kalbama, kad vogonams sykais nesvetimi kyšiai ir korupcija – lygiai tiek pat, kiek jūrai nesvetimos bangos, o turint omeny Vogoną Dželcą, tai buvo nepajudinamas faktas. Išgirdęs žodžius „dora“ ir „moraliniai principai“ jis imdavo į rankas žodyną, o pasigirdus didelių pinigų žvangesiui griebdavo teisės aktų sąvadą ir sviesdavo jį kuo toliau. Šitaip beatodairiškai siekdamas sunaikinti Žemę ir visa, kas joje egzistavo, jis, taip sakant, iškilo aukščiau, nei jam liepė jo profesinė pareiga. Netgi buvo kilę abejonių, ar minėtąjį aplinkelį apskritai kas nors ketina tiesti, tačiau šį klausimą pavyko numarinti.

Vogonas atgrasiai sukriūkė iš pasitenkinimo.

– Kompiuteri, – užkvarkė, – sujunk mane su mano smegenų priežiūros specialistu.

Po kelių sekundžių ekrane pasirodė Gegiaus Pusedvaso veidas – jis šypsojosi kaip žmogus, žinąs, kad nuo regimo vogono jį skiria dešimt šviesmečių. Šypsena buvo atmiešta lašeliu ironijos. Nors vogonas jį atkakliai vadino savo smegenų priežiūros specialistu, ne kažin kiek tų priežiūrinių smegenų tebuvo – ir dar, tiesą sakant, veikia pats vogonas dirbo Gegiui. Šis vogonui milžiniškais pinigais atlygino už kai kokį labai purviną darbėlį. Kaip vienas iš sėkmingiausių ir iškiliausių galaktikos psichiatrų, Gegius drauge su kolegų konsorciumu nutarė nešykštėti tų didžiulių pinigų – kai tik pasirodė, kad visai psichiatrijos ateičiai iškilo pavojus.

– Nagi, – tarė Gegius, – sveiki gyvi, mano Prostetnikų kapitone, kaip šiandien jaučiatės?

Vogonų kapitonas papasakojo, kad per pastarąsias kelias valandas disciplinos pratimais jis nukamavo beveik pusę savo komandos.

Pusedvaso šypsena nė akimirkos nevirptelėjo.

– Ką gi, – pasakė jis, – manau, kad vogonui visiškai normalu taip elgtis, ar ne? Tai yra natūralu ir sveika agresyvius instinktus paversti beprasmiškos prievartos aktais.

– Jūs visados taip sakote, – suniurnėjo vogonas.

– Ką gi, – tarė Pusedvasas, – manau, kad psichiatrui visiškai normalu taip elgtis. Na, gerai. Akivaizdu, kad mūsų psichinės nuostatos šiandien puikiai atitinka viena kitą. O dabar pasakykite man, kokios naujienos apie mūsų misiją?

– Aptikome laivą.

– Nuostabu, – nudžiugo Pusedvasas, – nuostabu! O ekipažas?

– Žemietis ten.

– Puiku! O?..

– Moteris iš tos pačios planetos. Jie paskutiniai.

– Gerai, gerai, – džiaugėsi Pusedvasas. – Kas dar?

– Toks Prefektas?

– Ir?

– Ir Zafodas Biblbroksas.

Pusdvaso šypsena virptelėjo.

– Ak taip, – tarė jis. – To ir tikėjausi. Labai gaila.

– Jūsų asmeninis draugas? – pasiteiravo vogonas.

Kartą jis kažkur buvo girdėjęs panašius žodžius ir nusprendė juos dabar išmėginti.

– O ne, – paprieštaravo Pusdvasas. – Žinote, mano profesijos žmonės neužmezga asmeninių draugysčių.

– Aaa, – sukriūkė vogonas. – Profesinis nešališkumas.

– Ne, – linksmi atšovė Pusdvasas, – mes tiesiog neturim tokio gebėjimo.

Jis nutilo. Jo lūpos tebesišypsojo, bet antakiai mažumėlę susiraukė.

– Biblbroksas, žinote, – tarė Pusdvasas, – vienas mokiausių mano klientų. Jis turi tokių asmenybės problemų, apie kurias psichiatrai nedrįsta nė pasvajoti.

Gegius dar kiek parutuliojo šią mintį, paskui nenoriai ją paleido.

– Kad ir kaip būtų, – tarė, – ar esat pasirengęs įvykdyti užduotį?

– Taip.

– Gerai. Tučtuojau sunaikinkite laivą.

– O kaip Biblbroksas?

– Na, – linksmi atsakė Pusdvasas, – Zafodas tiesiog toks vyrukas, žinot...

Ir pranyko iš ekrano.

Vogonų kapitonas nuspaudė perdavimo kanalų, jungiančių jį su komandos likučiais, mygtuką.

– Atakuokite, – paliepė.

Kaip tik tą akimirką Zafodas Biblbroksas savo kabinoje svaidėsi baisiausiais keiksmiais. Prieš porą valandų jis buvo žadėjęs, kad

jie nulėksią užkąsti į Restoraną visatos pakrašty, arba, kitaip tariant, pabaigoje, bet paskui susipliekė su laivo kompiuteriu ir nudūmė į savo kabiną grasindamas, kad imsis ir pieštuku pats apskaičiuosius visus neįtikimumo faktorius.

Dėl Neįtikimumo variklio „Aukso širdis“ buvo patsai galinčiausias ir sunkiausiai nuspėjamas laivas iš visų kada nors egzistavusių. Jam nebuvo neįmanomų dalykų, tegaliojo viena sąlyga – jūs turėjote tiksliai žinoti, kiek tai, ko iš jo prašote, neįmanoma.

Zafodas laivą pavogė tada, kai būdamas prezidentu turėjo pirmąkart paleisti jį veikti. Jis tiksliai nežinojo, kodėl taip pasielgė, tiesiog laivas jam patiko.

Zafodas nežinojo, ir kodėl tapo galaktikos prezidentu, paprasčiausiai jam atrodė smagu juo būti.

Jis žinojo, kad yra svaresnių priežasčių nei šios, bet jos slypėjo tamsiose, užblokuotose jo dvejų smegenų dalyse. Zafodas norėjo, kad tamsios, užblokuotos jo dvejų smegenų dalys pranyktų, nes retsykiais jos staiga pasireikšdavo ir įdiegdavo keistų minčių į šviesias, smagias jo proto dalis, stengdamosi atitraukti nuo to, ką jis laikė pagrindiniu savo gyvenimo užsiėmimu – kalbama apie nuostabų laiko leidimą.

O tą akimirką laiką jis leido nekaip. Jam baigėsi kantrybė ir pieštukai, be to, jį kamavo bausis alkis.

– Žvaigždžių parazite! – suriko Zafodas.

Kaip tik tą sekundę Fordas Prefektas buvo pakibęs ore. Ne todėl, kad būtų sugedęs dirbtinis laivo gravitacijos laukas, bet todėl, kad šuoliavo laiptais, vedančiais į laivo personalo kajutes. Vienu šuoliu jis pakilo labai aukštai ir nevykusiai nusileido, suklupo, atsistojo, nulėkė koridoriumi nuspirdamas porą miniatiūrinių aptarnaujančių robotų, slysdamas pasuko už kampo, įsiveržė pro Zafodo duris ir išklojo tai, kas jam nedavė ramybės.

– Vagonai, – pasakė.

Arturas Dentas buvo neseniai išėjęs iš savo kajutės, ketindamas susieškoti puodelį arbatos. Į šias paieškas leidosi be didelio

optimizmo, mat žinojo, kad vienintelis karštų gėrimų šaltinis visame laive buvo tamsuoliškas aparatas, pagamintas Sirijaus kibernetikos korporacijos. Jį vadino Nutri-matiniu gėrimų sintetatoriumi ir Arturas jau buvo su juo anksčiau susidūręs.

Aparatas tvirtino galįs patiekti kuo įvairiausių, kokių tik įmanoma, gėrimų, atitinkančių asmeniškai kiekvieno, kas tik juo naudojasi, skonio ir virškinimo sistemos ypatybes. Tačiau išbandomas jis nuolatos į plastikinį puodelį įpildavo skysčio, kuris būdavo beveik, bet ne grynai, absoliučiai nepanašus į arbatą.

Arturas pamėgino atvesti automatą į protą.

– Arbatos, – paprašė.

– Dalykimės ir mėgaukimės, – pakartojo automatą ir įpylė dar vieną puodelį.

„Dalykimės ir mėgaukimės“ – tai didžiulės sėkmės sulaukusio Sirijaus kibernetikos korporacijos skundų skyriaus devizas; dabar šis skyrius užima trijų vidutinio dydžio planetų pagrindinius sausumos plotus ir yra vienintelis korporacijos padalinys, pastaraisiais metais duodąs nuolatinį pelną.

Devizas stovi, tikriau, stovėjo, išrašytas trijų mylių aukščio apšviestomis raidėmis greta Skundų skyriaus Ydraso planetoje. Deja, buvo toks sunkus, kad vos jį pastačius įlinko žemė ir raidės kone per pusę savo aukščio įgriuvo į daugelio talentingų jaunų skundų vadybininkų – dabar jau mirusių – įstaigas.

Likusios kyšoti viršutinės raidžių dalys vietine kalba dabar reiškia „Įkišk galvą kiaulei“ ir nebešvyti – apšviečiamos tik ypatingų švenčių proga.

Arturas nusviedė šalin šeštą skysčio puodelį.

– Klausyk, aparate, – tarė, – tu tvirtini, kad gali susintezuoti bet kokį gėrimą, tai kodėl man užsispyręs kiši tą patį negeriamą birzgalą?

– Mitybos ir malonumo sensoriniai duomenys, – suburbuliavo aparatas. – Dalykimės ir mėgaukimės.

– Jo skonis šlykštus!

– Jei jums šis gėrimas suteikė malonumo, – tęsė aparatas, – ar nevertėtų juo pasidalyti su draugais?

– Nevertėtų, – kandžiai atrėžė Arturas, – nes nenoriu jų prarasti. Pasistenk gi suvokti, ką tau sakau. Tas gėrimas...

– Tas gėrimas, – saldžiai atkartėjo automatas, – parinktas pagal jūsų asmeninius poreikius, atsižvelgiant į mitybos ir malonumo aspektus.

– Ak, – tarė Arturas, – tai aš, tavo manymu, esu dietos besilaikantis mazochistas, ar ne?

– Dalykimės ir mėgaukimės.

– Užsičiaupk.

– Ar tai viskas?

Arturas nusprendė pasiduoti.

– Taip, – atsakė.

Bet paskui sau tarė, kad bus kvailys, jei pasiduos.

– Ne, – pasakė. – Klausyk, tai labai, labai paprasta... Aš tik noriu... puodelio arbatos. Ir tu man jos patieksi. Patylėk ir paklausyk.

Ir Arturas atsisėdo. Ir papasakojo Nutri-Matikui apie Indiją, paporino apie Kiniją, apsakė Ceilono ypatumus. Papasakojo apie plačius, saulėje džiovinamus lapus. Apie sidabrinius arbatinukus. Apie vasaros popietes pievelėje. Apie tai, kad arbatą reikia pilti pirma pieno, antraip nuplikysi arbatžoles. Ir netgi nupasakojo (trumpai) Rytų Indijos kompanijos istoriją.

– Tai štai apie ką kalba, ar ne? – pasiteiravo Nutri-Matikas jam nutilus.

– Taip, – atsakė Arturas, – to ir prašau.

– Turite omeny vandeny virtų išdžiovintų lapų skonį?

– Eee... taip. Su pienu.

– Išpurkštu iš karvės?

– Na, sakyčiau, tam tikra prasme...

– Man šiuo klausimu bus reikalinga pagalba, – trumpai nukirto automatas.

Jo balsas paliovė linksmai čiurlenęs ir tapo dalykiškas.

- Padėsiu, kuo galėsiu, – pažadėjo Arturas.
- Jau pakankamai padėjote, – informavo jį Nutri-Matikas. Aparatas kreipėsi į laivo kompiuterį.
- O, sveikas! – pasisveikino laivo kompiuteris.

Nutri-Matikas išdėstė jam visą arbatos reikalą. Kompiuteris apstulbo, prijungė savo logines grandines prie Nutri-Matiko ir abu pasinėrė į niaurią tylą.

Arturas kurį laiką palaukė, bet nieko neįvyko. Trinktelėjo aparatui kumščiu, tačiau jokios reakcijos nesulaukė. Galiausiai numojo ranka ir nukulniavo į valdymo kabiną.

Tuščioje kosmoso erdvėje nejudėdama kybojo „Aukso širdis“. Aplink ją žibėjo milijardai galaktikos švieselių. O jos link šliaužė geltonas vagonų griozdas.

3

– Ar kas nors turi arbatinuką? – paklausė Arturas įžengdamas į valdymo kabiną ir išsyk nustebo: Trilijana šauksmais ragino kompiuterį atsiliepti, Fordas daužė jį kumščiais, Zafodas spardė, o apžvalgos ekrane geltonavo kažkoks šlykštus gremėzdas.

Arturas pastatė tuščią puoduką ant stalo ir priėjo prie jų.

– Kas nutiko? – paklausė.

Tą akimirką Zafodas puolė prie blizgančio marmurinio skydo, kuriame buvo išdėstyti įprasto fotonų variklio valdymo prietaisai. Jie materializavosi jam po rankomis ir jis įjungė rankinį valdymo režimą. Zafodas stumdė, traukė, spaudė ir keikėsi. Fotonų variklis liguistai suvibravo ir vėl išsijungė.

– Kas nors atsitiko? – darkart pasiteiravo Arturas.

– Ei, ar girdėjot, – suniurnėjo Zafodas, mesdamasis prie Beribio neįtikimumo variklio rankinio valdymo konsolės, – beždžionė prakalbo!

Beribio neįtikimumo variklis dukart tyliai suinkštė ir taip pat išsijungė.

– Gryna istorija, – pasakė Zafodas spirdamas į Beribio neįtikimumo variklį, – kalbanti beždžionė!

– Jei dėl ko nors supykai... – pradėjo Arturas.

– Vogonai! – pertraukė Fordas. – Mus puola!

– Tai ką mums daryti? Dingstam iš čia! – suvebleno Arturas.
– Negalim. Kompiuteris pakibo.
– Pakibo?
– Jis sako, kad visos grandinės apkrautos. Visame laive dingo maitinimas.

Fordas pasitraukė nuo kompiuterio terminalo, rankove nusišluostė kaktą ir sudribo nugara atsirėmęs į sieną.

– Mes nieko negalim padaryti, – pasakė.

Įbedęs žvilgsnį į tuštumą ėmė kandžioti lūpą.

Kai Arturas mokėsi mokykloje, – tada apie Žemės sunaikinimą niekas dar nė sapnuoti nesapnavo, – žaisdavo futbolą. Jam sekėsi visai prastai, ypač jis pasižymėdavo, kai per svarbias rungtynes prireikdavo įmušti įvartį į savo vartus. Vos tik taip atsitikdavo, Arturas pakaušy pajusdavo kažkokį ypatingą dilgesį, šis iš lėto šliauždavo per skruostus ir užkaitindavo kaktą.

Ir staiga jam prieš akis gyvai sumirgo purvas, žolė ir būrys iš jo besityčiojančių berniukų. Ypatingas dilgsėjimas iš pakaušio išplito į skruostus ir užkaitino kaktą.

Arturas pradėjo kažką sakyti ir užsikirto.

Darkart pamėgino kažką pasakyti ir vėl užsikirto.

Pagaliau jam pavyko prabilti.

– Eee... – tarė jis.

Atsikrenkštė.

– Pasakykit man, – tęsė šiuos žodžius ištardamas taip nervingai, kad visi į jį sužiuro. Arturas bedė žvilgsnį į besitartinantį geltoną gremėzdą apžvalgos ekrane. – Pasakykit, – pakartojo, – ar kompiuteris paaiškino, kuo jis užsiėmęs? Man tiesiog įdomu...

Visų akys buvo įsmeigtos į jį.

– Eeee... na, aš tik šiaip paklausiau.

Zafodas ištiesė ranką ir pačiupo Arturą už pakarpos.

– Ką tu jam padarei, žmogbeždžione? – sušvokštė.

– Na, – pralemeno Arturas, – nieko tokio. Kiek suprantu, jis ką tik pamėgino suprasti, kaip...

– Na?
– Kaip patiekti arbatos...
– Teisybė, vyručiai, – staiga išdainavo kompiuteris. – Kaip tik dabar ir sprendžiu šį klausimą, o jis, oho, koks nemenkas. Netrukus vėl pabendrausim.

Ir kompiuteris darsyk paniro į tylą, kuri įtampa prilygo nebent Arturą žvilgsniais veriančios trijulės rūščiai.

Lyg norėdami šią įtampą sumažinti, vagonai tą akimirką pradėjo šaudyti.

Laivas sudrebėjo, laivas subildėjo. Atakuojamas tuzino fotazoninių patrankų „Megasmūginis Garantožudis 30“, jo colio storumo išorinis galios laukas nuėjo pūslėmis, suskeldėjo ir ėmė spaudytis skeveldrom – atrodė, jam nebelemta ilgai tverti. Keturios minutės – tiek galios laukui davė Fordas.

– Trys minutės penkiasdešimt sekundžių, – pratarė jis netrukus. – Keturiasdešimt penkios sekundės, – pridūrė šioms suėjus. Tuščiai pamaigė kelis neveikiančius jungiklius, tada nedraugiškai nužvelgė Arturą.

– Mirštam dėl puodelio arbatos, ar ne? – paklausė. – Trys minutės keturiasdešimt sekundžių.

– Ar nesiliausi skaičiavęs? – suuzrgė Zafodas.

– Liausiuos, – atsakė Fordas Prefektas. – Po trijų minučių trisdešimt penkių sekundžių.

Vagonų laive Prostetnikas Vogonas Dželcas jautėsi suglumęs. Jis tikėjosi persekiojimo, tikėjosi jaudinančių grumtynių traktoriniais spinduliais, tikėjosi panaudoti Subciklinį Normalumo Tei-gia-Troną, kad susiremtų su „Aukso širdies“ Beribio neįtikimumo varikliu. Tačiau Subciklinio Normalumo Tei-gia-Tronas liko nepanaudotas, nes „Aukso širdis“ tik kybojo ir visai nesigynė nuo smūgių.

Tuzinas fotrazoninių patrankų „Megasmūginis Garantožudis 30“ toliau pliekė į „Aukso širdį“, o ši sau plūduriavo kaip plūduriavusi ir nesigynė.

Vogonas, ieškodamas kokios nors paslėptos subtilios klastos, patikrino kiekvieną jam prieinamą sensorių, bet jokios subtilios klastos nerado.

Žinoma, jis nieko nežinojo apie arbatą.

Nežinojo ir to, kaip „Aukso širdies“ ekipažas leidžia paskutines jiems likusias tris minutes trisdešimt sekundžių.

Nė neįtarė, kad, tarkime, Zafodui Biblbroksui tą akimirką kaip tik šovė mintis surengti seansą, apie kurį jis niekada neturėjo aiškios nuomonės.

Suprantama, mirties tema piršosi savaime, bet ji labiau siejosi su tuo, ko reikia vengti, o ne su tuo, į ką derėtų įsikibti.

Galimas daiktas, iš to siaubo, kurį Zafodas patyrė, pagalvojęs, kad reikės susitikti su mirusiais giminaičiais, jam užgimė mintis, jog ir šie jam jaučia tą patį – ir turbūt net yra pasirengę nukelti šį susitikimą tolesniems laikams.

O gal tai buvo viena tų keistų užuominų, kildavusių tamsiojoje jo proto sferoje, kurią jis mįslingai užblokavo prieš tapdamas galaktikos prezidentu.

– Nori pasikalbėti su savo proseneliu? – apstulbo Fordas.

– Taip.

– Ar būtinai *dabar*?

Laivas nepaliovė drebėjęs ir bildėjęs. Temperatūra kilo. Šviesa vis labiau temo – visa energija, kuri kompiuteriui atliko nuo apmąstymų apie arbatą, buvo skiriama sparčiai silpstančiam galios laukui.

– Taip, – patvirtino Zafodas. – Žinai, Fordai, man kilo mintis, kad jis gali mums padėti.

– Ir tu tai vadini mintimi? Atsargiau rinkis žodžius.

– Ar gali pasiūlyti ką nors kita?

– Eee...

– Tada visi prie valdymo pulto. Tuoj pat. Greičiau! Trilijana, beždžionžmogi, judinkitės!

Visi suglumę susispietė prie valdymo pulto, susėdo ir jausdamiesi kaip paskutiniai kvailiai ištiesė į priekį rankas. Zafodas trečiąja ranka išjungė šviesas.

Laivą užliejo tamsa.

Išorėje galios lauką griausmingai daužė patrankos „Mega-smūginis Garantožudis 30“.

– Sutelkime mintis, – sušnabždėjo Zafodas, – į jo vardą.

– O koks tas vardas? – paklausė Arturas.

– Zafodas Biblbroksas Ketvirtasis.

– Ką?

– Zafodas Biblbroksas Ketvirtasis, susikaupkime!

– Ketvirtasis?

– Taip, aš esu Zafodas Biblbroksas, mano tėvas buvo Zafodas Biblbroksas Antrasis, mano senelis – Zafodas Biblbroksas Trečiasis...

– Ką?

– Na, turėjom bėdų dėl kontraceptikų ir laiko mašinos. O dabar susikaupkime!

– Trys minutės, – paskelbė Fordas.

– Kodėl mes tai darome? – paklausė Arturas.

– Užsičiaupk, – paliepė Zafodas.

Trilijana tylėjo. „O ką gi galėčiau pasakyti?“ – pamanė ji.

Valdymo kabinoje iš pakampės švietė tik blausūs trikampiai – ten visus ignoruodamas ir visų ignoruojamas, paniręs į savo asmeninį gan nemalonų pasaulį, sudribęs ant kėdės sėdėjo Paranoidas Androidas Marvinas.

Prie valdymo pulto kūprinosi keturios smarkiai susikaupusios būtybės, stengdamosi iš protų išguiti siaubingą laivo virpesį ir jame griaudintį baisingą ūžesį.

Jos kaupėsi.

Ir dar kaupėsi.

Ir dar labiau kaupėsi.

Ėjo sekundės.

Ant Zafodo antakių rinkosi prakaito lašeliai – pirmiausia iš įtampos, paskui iš nevilties, o galiausiai – iš susierzinimo.

Galų gale jis suriko iš pykčio, ištraukė rankas iš Trilijanos ir Fordo delnų ir trenkė kumščiu per šviesos jungiklį.

– Ak, jau buvau pradėjęs manyti, kad niekada nebeįjungsit šviesos, – pasigirdo kažkieno balsas. – Ne, ne taip ryškiai prašom, mano akys jau ne tokios, kokios buvo kadaise.

Keturios figūros pašoko iš savo vietų. Ir pamažu pasuko galvas į balso pusę, nors jų plaukai buvo aiškiai linkę likti, kur buvę.

– Na, ir kas gi man neduoda ramybės tokiu metu? – paklausė mažas, sulinkęs, liesas padarėlis, stovintis ties paparčio šakomis priešingame valdymo kabinos kampe. Dvi smulkios skystaplaukės jo galvelės atrodė tokios senos, kad galėjai įtarti jas menant patį galaktikų užgimimą. Viena jų nusvirusi snūduriavo, kita griežtai skersakiavo į juos. Jeigu jos akys buvo jau ne tokios kaip kadaise, vadinasi, kitados tos akys žvilgsniu galėjo pjaustyti deimantus.

Zafodas nervingai sumikčiojo. Paskui ceremoningai linktelėjo abiem galvomis – tai tradicinis Betelgeizės pagarbos artimiesiems ženklas.

– Och... eee... labas, proseneli, – išlemeno.

Mažasis senasis padarėlis priėjo prie jų arčiau. Įsižiūrėjo blausioje šviesoje. Ir bedė kaulėtu pirštu į savo proanūkjį.

– A, – piktai tarė, – Zafodas Biblbroksas. Paskutinis iš mūsų didžios giminės linijos. Zafodas Biblbroksas Nekatrasis.

– Pirmasis.

– Nekatrasis! – tėškė senukas.

Zafodas nepakentė šio balso. Jis taip režė jam ausį, lyg kas nagais būtų drėskęs per mokyklinę lentą – o šią jis prilygino savo sielai.

Zafodas nerangiai pasimuistė ant kėdės.

– Eee... taip, – sumurmėjo. – Eee... klausyk, baisiai atsiprašau

dėl gėlių, norėjau atsiųsti, bet, žinai, vainikai parduotuvėj buvo kaip tik pasibaigę ir...

– Pamiršai, – režė Zafodas Biblbroksas Ketvirtasis.

– Na...

– Tu pernelyg užsiėmęs. Niekada negalvoji apie kitus. Visi gyvieji vienodi.

– Dvi minutes, Zafodai, – apimtas pagarbios baimės sušnabždėjo Fordas.

Zafodas nervingai sujudėjo.

– Taip, bet ketinau jų atsiųsti, – teisinosi. – Ir būtinai parašysiu prosenelei, iškart, kai tik išsikapstysim iš...

– Tavo prosenelė... – mažliai sau po nosimi sumurmėjo liesa figūrėlė.

– Aha, – tarė Zafodas. – Eee... kaip ji laikosi? Žinai, būtinai ją aplankysiu. Bet pirmiausia turim...

– Tavo velionė prosenelė ir aš laikomės puikiai, – sugergždė Zafodo Biblbrokso Ketvirtojo balsas.

– Ak, och.

– Mes tavimi labai nusivylę, jaunasis Zafodai...

– Aaa... taip... – Zafodas su nuostaba juto, kad nepajėgia suvaldyti šio pokalbio, o sunkus Fordo šnopavimas pašonėj jam priminė, jog sekundės greitai tirpsta. Triukšmas ir purtymas sustiprėjo iki siaubingo lygio. Prietemoje jis matė išbalčius, sustingusius Trilijanos ir Arturo veidus.

– Eee... proseneli...

– Baisiai liūdna mums buvo žiūrėt į tavo pasiekimus.

– Aha, klausyk, mes dabar, matai...

– Ir pasibjaurėjimas!

– Ar gali truputį paklaudyti...

– Kaip ketini gyventi, pasakyk man.

– Mane puola visas vogonų laivynas! – suriko Zafodas.

Jis perdėjo, bet tik taip buvo įmanoma pašnekovui perduoti svarbiausią mintį.

– Manęs nėra nestebina. – Mažasis senolis trūktelėjo pečiais.
– Bet tai vyksta kaip tik šią akimirką, – karštligiškai išbėrė Zafodas.

Šmėkliškasis protėvis linktelėjo, pakėlė Arturo atneštą puodelį ir smalsiai apžiūrėjo.

– Eee... proseneli...

– Ar žinai, – pertraukė jį vaiduoklis verdamas Zafodą rūsčiu žvilgsniu, – kad Betelgeizė Penki dabar šiek tiek nukrypusi nuo orbitos?

Zafodas to nežinojo ir apskritai negebėjo sutelkti dėmesio į šią žinią dėl triukšmo, mirties artumo ir viso kito.

– Eee... ne, klausyk, – tarė jis.

– Aš vartausi kape! – suriko protėvis.

Jis nutrenkė puoduką ant stalo ir į Zafodą atkišo virpantį, kone permatomą pirštą.

– Tai tavo kaltė! – sūcypė.

– Viena minutė trisdešimt sekundžių, – sumurmėjo Fordas, susiėmęs už galvos.

– Aha, klausyk, proseneli, ar galėtum padėti, nes...

– Padėti?! – užriko senolis, tarsi jo kas nors būtų paprašęs šermuonėlio kailinių.

– Taip, padėti, ir dabar pat, nes antraip...

– Padėti! – pakartojo senolis, tartum jo kas nors būtų paprašęs lengvai paskrudintų šermuonėlių kailinių su bandele ir keptomis bulvytėmis.

Jis buvo priblokštas.

– Kaip laisvas paukštis sau šlaistaisi po galaktiką su savo... – protėvis paniekinamai numojo ranka, – su savo įtartinais draugeliais, nė nepasirūpindamas padėti gėlių ant mano kapo, tegu ir plastikinių – nuo tokio kaip tu būtų puikiausiai tikę, bet ne. Pernelyg užsiėmęs. Pernelyg modernus. Pernelyg skeptiškas – kol staiga ištinka bėdukė, o tada imi ir tuoj prisimeni astralus.

Senolis papurtė galvą – atsargiai, kad nepažadintų snaudžiančios antrosios, kuri jau ėmė krutėti.

– Na, nežinau, jaunasis Zafodai, – tęsė protėvis. – Turiu apie tai pagalvoti.

– Viena minutė dešimt sekundžių, – dusliai pratarė Fordas. Zafodas Biblbroksas Ketvirtasis smalsiai į jį pažvelgė.

– Kodėl tas žmogus kalba skaičiais? – pasiteiravo.

– Tie skaičiai, – atšovė Zafodas, – rodo, kiek mums liko gyventi.

– Štai kaip, – tarė jo prosenelis. Paskui sau po nosimi suniurnėjo: – Žinoma, man tai negalioja. – Ir pasitraukė į menčiau apšviestą valdymo kabinos dalį dairydamasis, ką čia dar įdomaus aptikus.

Zafodas pasijuto balansuojąs ties beprotybės riba ir sudvejojo, ar ne geriau būtų kuo greičiau visa tai užbaigti.

– Proseneli, – tarė jis. – Tai galioja mums! Mes dar gyvi, bet netrukus gyvybę prarasime.

– Irgi neblogai.

– Ką?

– O kokia gi nauda iš tavo gyvenimo? Kai pagalvoju, ką iš jo padarei, norom nenorom prisimenu posakį „šuniui ant uodegos“.

– Bet aš juk tapau galaktikos prezidentu.

– Hmm, – numykė protėvis. – Ir kokį gi tai darbą reiškia, kalbant apie Biblbroksą?

– Ei, ką? Tik prezidentas, žinote! Visos galaktikos!

– Pasipūtęs megašunytis!

Zafodas apstulbęs sumirksėjo.

– Ei... eeee... apie ką tu, seni? Tai yra proseneli.

Susikūprinęs žmogeliukas nustypino prie savo proanūkio ir rūščiai patapšnojo jam per kelį. O Zafodas gavo progą prisiminti, kad kalbasi su šmėkla, nes nieko nepajuto.

– Mes abu žinom, ką reiškia būti prezidentu, jaunasis Zafodai. Tu žinai, nes juo buvai, o aš žinau todėl, kad jau esu miręs ir

viską nuostabiai aiškiai regiu. Mes čia turim tokį posakį „Gyvenimas, iššvaistytas tik dėl pagyvenimo“.

– Taigi, – karčiai pratarė Zafodas. – Reto grožio posakis. Retos išminties. Dabar man aforizmai reikalingi lygiai tiek, kiek ir skylės makaulėj.

– Penkiasdešimt sekundžių, – suniurnėjo Fordas Prefektas.

– Kuo aš baigiau? – paklausė Zafodas Biblbroksas Ketvirtasis.

– Postringavimais, – atsakė Zafodas Biblbroksas.

– Ak, taip.

– Ar šis žmogus apskritai gali mums kuo nors padėti? – tyliai sušnabždėjo Fordas Zafodui.

– Daugiau niekas kitas negali, – sukuždėjo Zafodas.

Fordas niūriai linktelėjo.

– Zafodai, – tarė šmėkla. – Tu juk ne šiaip sau tapai galaktikos prezidentu. Ar pamiršai?

– Ar galime apie tai pakalbėti vėliau?

– Ar pamiršai? – neatlyžo šmėkla.

– Taip! Žinoma, pamiršau! O kaip kitaip? Juk žinai, kad imantis tokio darbo visada nuskenuoja smegenis. Jeigu jie būtų pamatę, kad mano galva prikimšta suktų minčių, aš tuoj pat vėl būčiau atsidūręs gatvėje. Ir būčiau turėjęs tenkintis riebia pensija, sekretorių korpusu, kosmine flotile ir pora perrėžtų gerklių.

– Ak, – patenkinta linktelėjo šmėkla. – Vadinasi, atsimeni.

Jis akimirką patylėjo.

– Gerai, – tarė ir triukšmas liovėsi.

– Keturiasdešimt aštuonios sekundės, – tarė Fordas.

Jis darskart pažvelgė į savo laikrodį ir pabarbeno į jį pirštu. Pakėlė galvą.

– Ei, triukšmas liovėsi, – pasakė.

Šmėklos akutės šelmiškai sužaibavo.

– Aš trumpam sulėtinau laiką, – tarė protėvis. – Tik trumpam, kad suprastumėte. Labai nenorėčiau, kad praklausytumėte nors vieną mano sakomą žodelytį.

– Ne, tai tu paklausk, perregimas senpalaiki, – tarė Zafodas pašokdamas nuo kėdės. – Pirma, dėkoju už tai, kad sustabdei laiką – puiku, nuostabu, pasigėrėtina. Antra, nedėkoju už pamokslą, supratai? Nenutuokiu, ką tokio didaus turiu padaryti, rodos, man ir nereikia to žinoti. Ir man įgriso, supratai? Mano senasis „aš“ žinojo. Mano senajam „aš“ rūpėjo. Puiku, taip galėjo ir būti. Tik bėda, kad mano senajam „aš“ tiek tai rūpėjo, kad jis įlindo į savo paties smegenis – mano smegenis – ir užblokavo tas dalis, kurios apie tai žinojo ir kurioms tai rūpėjo, nes jeigu aš tai būčiau žinojęs ir jeigu man tai būtų rūpėję, nebūčiau pajėgęs to padaryti. Nebūčiau galėjęs imti ir tapti prezidentu, nebūčiau galėjęs pavogti šio laivo, kuris tikriausiai labai svarbus. Bet tas ankstesnis „aš“ susinaikino, pakeisdamas mano smegenis. Puiku, tai jo reikalas. O šis naujasis „aš“ turi savo problemų, tarp kurių – ir sutapk man šitaip – nežinojimas apie šį didį reikalą ir nesirūpinimas juo, kad ir koks jis būtų. Ko norėjo, tą jis ir gavo. Tik tasai senasis „aš“ pamėgino neprarasti kontrolės ir paliko man nurodymų toje smegenų dalyje, kuri yra užblokuota. Bet aš nenoriu nieko žinoti, nesirengiu būti kieno nors marionete, ypač savo paties!

Zafodas įtūžęs vožė kumščiu per valdymo pultą, nepastebėdamas į save išmeigtų suglumusių akių.

– Senasis „aš“ mirė! – suriko jis. – Nusižudė! Nereikia, kad mirusieji painiotųsi po kojomis gyviesiems!

– Ir vis tiek kvietiesi mane, kad padėčiau tau išsikapstyti iš bėdos, ar ne? – paklausė šmėkla.

– Ak, – pasakė Zafodas. – Tai visai kas kita.

Ir blausiai nusišypsojo Trilijanai.

– Zafodai, – gergždžiančiu balsu tarė vaiduoklis. – Aš tuščiai gaištu laiką dėl tavęs tik todėl, kad esu miręs ir man nėra kur daugiau jo dėti.

– Gerai, – pasakė Zafodas. – Ar nemalonėtum tada man atskleisti, kokia ta didžioji paslaptis? Nustebink mane.

– Zafodai, juk būdamas prezidentu žinojai, lygiai kaip prieš tave žinojo ir Judenas Vranksas, kad prezidentas – tai niekas. Nulis. Kažkur jam už nugaros šešėly slepiasi kitas žmogus, kita būtybė, kažkas, kieno rankose visa valdžia. Štai tą žmogų, būtybę ar dar kažką ir privalai rasti – tą žmogų, kuris valdo šią galaktiką ir – kaip spėjame – kitas. Tikėtina, kad jis valdo visą visatą.

– O kam man tai?

– Kam? – nustebęs suriko vaiduoklis. – Kam? Apsidairyk, vaikine! Ar tau atrodo, kad viskas čia – geroje rankose?

– Man rodos, normalioje.

Senasis vaiduoklis nuvėrė jį piktu žvilgsniu.

– Nesiginčysiu su tavim. Tu tiesiog nuskraidinsi šį laivą, šį Neįtikimumo variklio varomą laivą ten, kur jis reikalingas. Tu tai padarysi. Nemanyk, kad išvengsi savo pašaukimo. Tave valdo Neįtikimumo laukas, tu jo tinkle. Kas tai? – Jis paplekšnojo delnu per vieną iš laivo kompiuterio Edžio terminalų. Zafodas paaiškino.

– O ką jis dabar daro?

– Stengiasi patiekti arbatos, – atsakė Zafodas stebėtinai susivaldęs.

– Gerai, – linktelėjo prosenelis. – Pritariu. Klausyk, Zafodai, – tarė atsisukdamas ir grasindamas jam pirštu, – nežinau, ar iš tikrųjų sugebėsi ko nors pasiekti šiame darbe, bet jo neišvengsi. Deja, aš pernelyg seniai miręs ir pernelyg pavargęs, kad man tai rūpėtų tiek pat, kiek anksčiau. Aš tau padedu pirmiausia todėl, kad tiesiog negaliu žiūrėti, kaip su savo šiuolaikiniais draugais šlaistaisi be darbo. Supratai?

– Taip, baisiai dėkingas.

– Ak, ir dar, Zafodai.

– Eee... kas?

– Jei tau dar kada nors prireiks pagalbos, na, jei vėl ištiks bėda ar pasijusi įsipeistas į kampą...

– Taip?

– Nedvejodamas nelįsk man į akis!

Iš sudžiūvusių senojo vaiduoklio rankų į kompiuterį plyks-
telėjo trumpas žaibas, vaiduoklis pranyko, valdymo kabinon
tumulais ėmė virsti dūmai, o „Aukso širdis“, šokusi per laiko ir
erdvės matmenis, nulėkė nežinomą atstumą.